

**YÜKSEK DİN ÖĞRETİMİNDE KOPYA SORUNU:
BARTIN ÜNİVERSİTESİ İSLAMİ İLİMLER FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ**

Kamil ÇOŞTU*

Özet:

Kopya dünün olduğu gibi bugünün de eğitim problemlerindedir. Muhtemelen gelecekte de problem olmaya devam edecektir. Bu problemin çözümünde öğrenci tavır ve gereksinimlerinin bilinmesi önem arz etmektedir. Bu araştırmada bundan yola çıkılarak Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 220 öğrenciye anket uygulanmıştır. Cinsiyet ve sınıf değişkenleri ile kopya ile ilgili bazı hususlar T-Testi ve F-Testi yapılarak yorumlanmaya çalışılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda bazı yönleri ile diğer çalışmalar arasında benzerlikleri bulunduğu tespit edilmiş, bazı açılardan ise kopya hakkındaki algının değişmekte olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kopya, din, eğitim, davranış, sorun

Abstract:

The copy is the problem of education today as it is yesterday. Probably it will continue to be a problem in the future too. It is important to know the student's attitude and needs in the solution of this problem. In this research, 220 student questionnaires were applied at the Faculty of Islamic Sciences of Bartın University. Some aspects related to sex and class variables and copy were tried to be interpreted by making T-Test and F-Test. It has been found out that there are similarities between some aspects and the other studies in the result of the research done, and in some respects it has been understood that the thing about the copy is changing.

Key Words: Copy, religion, education, behavior, problem solution

* Yrd. Doç. Dr, Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Din Eğitimi, kcostu@bartin.edu.tr

Giriş

Kopya günümüzde olduğu gibi geçmişte de eğitimin önemli sorunlarından biri olarak görülmüştür. Mesela Eski Çin’de devlet hizmetine alınacak personel için sınavların küplerin içinde yapılması ve küpe girmeden önce adayların üstlerinin aranması kopya sorununun geçmişi ile ilgili enteresan bir örnektir.¹

Şemseddin Sâmî’nin *Kamus-ı Türki*’sinde kopya kelimesi için “*Lisanımızın bu kelime-i ecnebiyyeye iktidarı yoktur*”² şeklindeki bir ifadeye yer verilirken; Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan sözlükte; “*Bir sınavda soruları cevaplamak için başka birinden veya yerden gizlice yararlanma. Yazılı sınavda gizlice bakmak için hazırlanmış kâğıt*”³ tanımlamaları yapılmıştır. Bu durumdan Sâmî’nin yaşadığı dönemde kelimenin toplumsal hayatta bir karşılığının olmadığı anlaşılmaktadır. Yani kopya Türk eğitim sisteminin modern problemlerinden biridir, demek mümkündür.

Eğitimin bu problemi İngilizce’de “copy” kelimesi ile değil, “hile yapmak” manasına gelen “cheating” kavramıyla anlatılmaktadır.⁴ Ayrıca bu kelimeyle birlikte, “academic integrity” ve “academic dishonesty” kavramları da kullanılmaktadır. Bu kavramların en yaygın kullanımı;

¹ Ziya Selçuk, “Bir Eğitim ve Rehberlik Sorunu: Okullarda Kopya Çekme”, Eğitim Yönetimi, Y.1, S.3, Güz 1995, s.416.

² Şemseddin Sami, “Kopya”, *Kamus-ı Türki*, (Hazırlayanlar: Raşit Gündoğdu ve Diğerleri), İdeal Yayıncılık, Ankara 2015, s.844.

³ Türkçe Sözlük, “Kopya”, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2011, s.1480.

⁴ Ali Eraslan, “Matematik Öğretmeni Adayları ve Kopya: Hiç Çekmedim Desem Yalan Olur!”, Eğitim ve Bilim Dergisi, C.36, S.160, 2011, s.54; Aykut Emre Bozdoğan - Çağrı Öztürk, “Öğretmen Adayları Neden Kopya Çeker?”, İlköğretim Online, C.7, S.1, 2008, s.143; Mustafa Durmuşçelebi, “Lise Öğrencilerinin ve Öğretmen Adaylarının Kopya Çekme Davranışlarına İlişkin Görüşleri”, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, C.17, S.1, 2011, s.80; Seval Eminoğlu Küçüktepe - Coşkun Küçüktepe, “Tarih Öğretmeni Adaylarının Kopya Çekme Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, S.17, Bahar 2012, s.116.

sınavlarda kopya çekmek olduğu gibi ödev yaparken kopya çekme ve kaynak vermeksizin başkalarının yazdıklarını kendininmiş gibi gösterme anlamlarında da kullanılmaktadır.⁵ Bu sebeple İngilizler sorunu “copy” sözcüğüyle değil, “cheating” kavramıyla anlatmışlardır. Çünkü “copy” kelimesinin ahlâkî olumsuz bir içeriğinin olmadığı belirtilmiştir.⁶ Diğer taraftan Türkçe’de kavramın ana dilinde kullanılmadığı halde “copy” kelimesiyle ifade ediliyor olması, anlam açısından sınırlı kelime ile durumun anlatılmaya çalışıldığı manasına gelmektedir.

Türkiye’de özellikle 2010 KPSS sınavında yaşanan kopya sorunu sonrasında sınav güvenliğine yönelik önlemler artırılmıştır.⁷ Akademik alanda ise, kopya bir eğitim problemi olarak önemle üzerinde durulan konulardan biri olmuştur. Bununla birlikte, kopya ile ilgili araştırmaların nicelik açısından yeterli düzeyde olduğunu söylemek mümkün değildir.

Araştırmalarda kopya sadece sınav bazında değil, intihal ve diğer akademik usulsüzlükler açısından da ele alınmış, yapılan çalışmalara göre bu olumsuz hususun üniversite öğrencileri arasında yaygınlaşmakta olduğu vurgulanmıştır.⁸ Kopya konusunda ilk akademik çalışmalardan biri Brownel tarafından 1928 yılında yapılmış olup, kopya çeken öğrencilerin

⁵ Recep Kaymakcan, “İlahiyat Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Karşı Yaklaşımları”, Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S.5, 2002, s.122.

⁶ Selçuk, s.398.

⁷ Deniz Tonga, “Eğitimde Tartışılması Ve Çözülmesi Gereken Güncel Sorunlar: Şike, Kopya, Torpil ve Doping”, TSA, Y.19, S.1, Nisan 2015, s.320-321.

⁸ Muhammet Özden - Döndü Özdemir Özden - Baykal Biçer, “Akademik Usulsüzlük: Öğretmen Adaylarının Görüşleri ve Deneyimleri”, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, C.11, S.2, Ağustos 2015, s.508. 2010 sonrası bu alanda yapılmış bazı çalışmaları şu şekilde belirtmek mümkündür: Durmuşçelebi, 2011; Eraslan, 2011; Küçüktepe ve Küçüktepe, 2012; Ünlü ve Eroğlu, 2012; Yangın ve Kahyaoglu, 2009, Eraslan, 2011; Eret ve Ok, 2014; Ersoy, 2014; Ersoy ve Özden, 2011; Köse ve Arıkan, 2011; Orhan ve Günay, 2014; Yeşilyurt, 2014.

çekmeyenlere göre daha az zeki ve dışa dönük olduğu yorumunda bulunulmuştur.⁹

Kopya hakkında yurtiçinde yapılmış araştırmalarda bu davranışının toplumda değer kazanmasının insan yetiştirme anlayışı ile doğrudan ilişkili olduğuna dikkat çekilmiş, “çalışmadan kazanma”, “köşeyi dönme”, “gemisini kurtaran kaptan” yaklaşımının etkili olduğu belirtilmiştir. Bu sebeple kopya sorununun “hak”, “adalet” ve “dürüstlük” gibi etik kavramlarla ilişkilendirilerek ele alınması ve çözüm üretilmeye çalışılması gerektiği vurgulanmıştır.¹⁰ Araştırmanın kaynağını da aslında bu husus oluşturmaktadır. Diğer fakültelere göre “hak”, “adalet”, “dürüstlük” gibi etik kavramların eğitimi daha yoğun bir şekilde alan öğrencilerin kopya hakkındaki yaklaşımını öğrenmek bu araştırmanın temelidir. Bununla birlikte, araştırmanın alt problem, amaç ve sınırlık gibi hususları da bulunmakta olup, bunları şu şekilde açıklamak mümkündür.

1. Araştırmanın Problematığı

Bu araştırmanın problemini, yüksek din öğretiminde öğrenim gören öğrencilerin kopya çekme hakkındaki düşünce ve davranışlarının nedenleri oluşturmaktadır. Amacı ise, kopya probleminin çözümüne ilmi katkı sağlamaktır.

Araştırmada nitel bir çalışma yolu takip edilmiştir. Anket, 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılı güz döneminde, Bartın Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi’nde öğrenim görmekte olan öğrenciler üzerinde uygulanmıştır. Bu sebeple araştırma mezkûr Fakülte ile sınırlıdır. Anket soruları oluşturulurken Hasan Dam (2013) tarafından geliştirilen ölçek

⁹ Mehmet Kaan Demir - Serdar Arcagök, “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sınavlarda Kopya Çekilmesine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi”, Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, C.15, S.1, 2013, s.150; Kaymakcan, s.122.

¹⁰ Mustafa Akdağ - Hasan Güneş, “Kopya Çekme Davranışları ve Kopya Çekmeye İlişkin Tutumlar”, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, S.31, Yaz 2002, s.332-333; Selçuk, s.398.

kullanılmıştır.¹¹ Bu ölçekte yer alanlardan 15'i ters, 13'ü düz ifadeli sorulardır. Bununla birlikte, bazı betimleyici ve açık uçlu sorular da eklenmiştir. Elde edilen veriler, SPSS paket programına kodlanarak girilmiştir. Olumsuz içerikli soruların puanlaması programa girilirken gerekli değişiklikler göz önüne alınmıştır. Cinsiyet ve sınıf gibi değişkenlerle anket soruları arasında anlamlı bir farklılığın olma durumunu tespit için T-Testi, F-Testi yapılmıştır. Farklılığın önem kontrolü 0.05 hata payı kabul edilerek değerlendirilmiştir.

1.1. Konuyla İlgili Bazı Araştırmalar

Kopya çekme her ne kadar uzun bir tarihi geçmişe sahipse de, konuyla ilgili yapılan araştırmalar yenidir. Türkiye’de yapılan araştırmaların Avrupa’ya kıyasla daha yeni olduğu da bir başka gerçektir. Ülkemizde bu hususta yapılan bazı araştırmalar şunlardır:

Türkiye’de kopya sorunu hakkındaki ilk çalışmalardan biri Ziya Selçuk’un 1995 tarihinde yaptığı araştırmadır. Selçuk bu araştırmayı lise düzeyindeki farklı okul türleri üzerinde uygulamıştır. Benzer şekilde Külahçı (1996),¹² Dirik (1997),¹³ Tan (2001)¹⁴ ve Semerci (2003) tarafından da kopyanın farklı yönlerini ele alan çalışmalar yapılmıştır.

Din öğretimi açısından ise, konu hakkındaki ilk araştırma Recep Kaymakcan (2002) tarafından yapılmıştır. Kaymakcan, 7 ilahiyat

¹¹ Hasan Dam’ın din öğretimine yönelik olarak revize ettiği ölçek ise, Çetin Semerci tarafından uygulanan anket sorularından türetilmiştir.

¹² Ş. Külahçı “Öğretmen Yetiştirmede Kopya Çekme Sorunu (Fırat Üniversitesi Örneği)”, II. Ulusal Eğitim Sempozyumu (18-20 Eylül 1996), Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, 1996.

¹³ M. Z. Dirik, “Türk Eğitim Sisteminde Sınavlarda Kopya Çekme Sorunu-2”, Türk Cumhuriyetleri ve Asya Pasifik Ülkeler Uluslararası Eğitim Sempozyumu (24-26 Eylül 1997), Milli Eğitim Bakanlığı, Fırat Üniversitesi ve UNESCO Türkiye Milli Komisyonu İşbirliği, Elazığ 1997.

¹⁴ Ş. Tan, “Sınavlarda Kopya Çekmeyi Önlemeye Yönelik Önlemler”, Eğitim ve Bilim, 26/126, 2001, ss.32-40.

fakültesinin son sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada yeni açılan ilahiyat fakültelerinde eskilere nazaran daha çok kopya çekildiğini tespit etmiştir.¹⁵

Bir diğer araştırma ise Hasan Dam (2013)¹⁶ tarafından gerçekleştirilmiştir. Dam tarafından gerçekleştirilen araştırma imam-hatip lisesi, ilahiyat fakültesi ve eğitim fakültesi ilköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenliği bölümünde okuyan öğrenciler üzerinde uygulanmıştır. Dam (2013) tarafından hazırlanan bu araştırmada anket soruları beşli likert tipinde yer almıştır. Yani ölçeğin derecelendirmesi, “hiç katılmıyorum”, “çoğunlukla katılmıyorum”, “kısmen katılıyorum”, “çoğunlukla katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” şeklindedir. SPSS programına bu ifadeler 1-5 arasındaki puanlamaya göre girilmiştir.

1.2. Araştırmanın Alt Problemleri

Araştırmanın problemi yukarıda belirtilmiştir. Bununla birlikte, araştırmanın alt problemleri de bulunmaktadır. Bunları şu şekilde ifade etmek mümkündür:

1. Öğretmenin olumsuz tavırları ile cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Temel İslâm Bilimleri dersleri ile cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Kopya çekmede arkadaş etkisi ile cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Kopya çekerken teknolojik alet kullanma ile cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Kopya ölçeği ile cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Sınıf düzeyi ile cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

¹⁵ Kaymakcan, s.125-136.

¹⁶ Hasan Dam, “Örgün Din Eğitiminde Kopya Sorunu”, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S.34, 2013, ss.71-108.

1.3. Araştırmanın Denenceleri

Araştırmada, ilgili literatür incelendikten sonra aşağıdaki sorulara yönelik anket kağıdı hazırlanmıştır. Bu sorularla aşağıdaki hipotezlerin doğruluğu test edilmeye çalışılmıştır:

1. Kopya çekilmesinde öğretmenin olumsuz tavırları kız öğrencilere göre erkek öğrencileri daha fazla etkilemektedir.

2. Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre Temel İslâm Bilimleri derslerinde daha fazla kopya çeker.

3. Erkek öğrenciler kızlara göre kopya çekme hususunda arkadaşlarından daha fazla etkilenmektedir.

4. Erkek öğrenciler kızlara göre kopya çekerken teknolojik aletleri daha fazla kullanır.

5. Erkek öğrencilerin kopya çekme ortalama puanı kız öğrencilerin ortalama puanlarına göre daha yüksektir.

6. Üst sınıfta olanların kopya çekme ortalama puanı kız öğrencilerin ortalama puanlarına göre daha yüksektir.

2. Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın bu bölümünde SPSS programına girilen verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgulara ve bunların yorumlarına yer verilmiştir. Tabloların yorumlanmasında Kaymakcan (2002) ve Dam'ın (2013) araştırmalarıyla kısmen karşılaştırmalar yapılmıştır.

2.1. Ankete Katılan Öğrencilerle İlgili Bilgiler

Bartın İslamî İlimler Fakültesi'nde eğitim görmekte olup, bu ankete katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

Tablo: 1. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet Grupları	Sayı	%
Kız	132	60
Erkek	88	40

Tablo 1'e göre, ankete katılım gösteren öğrencilerin yarısından fazlasını kızların oluşturduğu anlaşılmaktadır. Kaymakcan (2002) tarafından yapılan

araştırmada bu oran %36.6, Dam'ın (2013) çalışmasında ise %59 olarak yer aldığı görülmektedir. Bu oranlardan yola çıkarak, 2002'den bugüne dinî öğrenim gören kişiler arasında kız öğrenci artışının anketlere katılımı da etkilediğini belirtmek mümkündür.¹⁷

Bu araştırma kapsamında ankete katılan öğrencilerin sınıf dağılımları ise, aşağıdaki şekildedir.

Tablo: 2. Sınıf Düzeylerine Göre Öğrencilerin Dağılımı

Sınıf Grupları	Sayı	%
Hazırlık	92	41,8
2. Sınıf	91	41,4
4. Sınıf	37	16,8

Tablo 2'ye göre, araştırmaya katılan sınıfların en azını 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bunun sebebi, mezkûr Fakülte'de öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinin mevcudunun az olmasıdır. 4. sınıfta okuyan bu öğrenciler Fakülte'nin İDKAB bölümü olarak kısaltılan İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü öğrencileridir. Dinî yükseköğrenim gören fakültelerde İDKAB bölümü 2016-2017 eğitim-öğretim döneminde son mezunlarını vereceklerdir.

2.2. Değişkenlere Dair Bulgu ve Yorumlar

Anket sorularının cinsiyet ve sınıf değişkenlerini etkileme durumlarına ilişkin sonuçları aşağıdaki şekilde gerçekleştirmiştir.

2.2.1. Öğretmenin olumsuz tavrının cinsiyet değişkenlerini etkileme durumuna dair farka ilişkin t-testi sonuçları

Bu başlık altında; *“Kopya çekilmesinde öğretmenin olumsuz tavırları kız öğrencilere göre erkek öğrencileri daha fazla etkilemektedir”*

¹⁷ Yüksek din öğretiminde kız öğrencilerin niceliksel durumları ile ilgili daha teferruatlı bilgi için bak: Ayşe Zişan Furat, “Yüksek Din Öğretimi ve İstihdam İlişkisinde Cinsiyet Oranlarının Değişimi”, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S.26, 2012, ss.173-196.

ifadeli denencenin durumu araştırılmıştır. Uygulanan anket sonrasında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo: 3. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Öğretmenin Olumsuz Tavrından Etkilenme Düzeyinin İstatiksel Analizi

Cinsiyet Grupları	N	X	S	sd	t	p	Sonuç
Kız	132	3,05	1,51	218	-1,085	0,279	p >0.05 Anlamsız
Erkek	88	3,27	1,53				

Tablo 3'e bakıldığında; öğretmenin olumsuz tavırlarının iki değişkenin (kız-erkek değişkenlerinin) kopya çekme hususundaki hipotezi desteklemediği, aralarında anlamlı bir ilişki bulunmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, hipotezimize paralel olarak erkeklerin daha yüksek puana sahip olduğu görülmektedir. Yani bazı öğretmenlerin olumsuz tavrı erkek öğrencilerin kopya çekmesine etki etmektedir. Bu durumdan hareketle öğretmene bilgi vermekten daha çok görevler düştüğü anlaşılmaktadır. Yani öğretmenin, sadece öğretimde bulunarak değil, öğrenciye eğitim vererek de görev yapmasının önem arz ettiğini belirtmek mümkündür.

2.2.2. Temel İslâm Bilimleri'nin cinsiyet değişkenlerini etkileme durumuna dair farka ilişkin t-testi sonuçları

Bu kapsamda "Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre Temel İslam Bilimleri derslerinde daha fazla kopya çeker" ifadeli denence araştırılmıştır. Denenceyle ilgili olarak yapılan T-Testi sonrasında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo: 4. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Temel İslam Bilimleri Derslerinde Kopya Çekme Düzeyine Dair İstatiksel Analiz

Cinsiyet Grupları	N	X	S	sd	t	p	Sonuç
Kız	132	3,45	1,37	218	0,463	0,644	p >0.05 Anlamsız
Erkek	88	3,36	1,50				

Tablo 4'e bakıldığında, iki değişken arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Diğer taraftan bu durum, Temel İslam Bilimi derslerinde de kopya çekildiği anlamına gelmektedir. Özellikle Selçuk'un yaptığı çalışmada etik değerlerle kopya arasındaki ilişkiye dikkat çekildiği daha önce de belirtilmişti. Bu iki araştırma karşılaştırıldığında öğrencinin bulunduğu ortama göre etik anlayışının değiştiği anlaşılmaktadır.

Ayrıca hipotezimizin tersine kızların erkek öğrencilere oranla az bir farkla daha yüksek puana sahip olduğu görülmektedir. Bu durum, kızların kopya çekerken erkek öğrencilere nispetle dersin muhtevasından etkilendikleri anlamına gelmektedir. Kaymakcan (2002) tarafından yapılan araştırmada ise, bu durumun aksine kızların erkek öğrencilere nispetle kopya çekerken ders türüne dikkat ettikleri sonucuna varılmıştır.¹⁸ Bu sonucu yıllar geçtikçe anlayışın değişmekte olduğu şeklinde yorumlamak mümkündür.

2.2.3. Cinsiyet değişkenlerinin arkadaşları tarafından etkilenme durumuna ilişkin t-testi sonuçlar

Bu kapsamda “Erkek öğrenciler kızlara göre kopya çekme hususunda arkadaşlarından daha fazla etkilenmektedir” ifadeli denence araştırılmıştır. Uygulanan anket sonrasında değişkenler arasındaki ilişkiye dair T-Testi sonuçlarının şu şekilde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo: 5. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Arkadaş Faktöründen Etkilenme

Düzeyinin İstatiksel Analizi							
Cinsiyet Grupları	N	X	S	sd	t	p	Sonuç
Kız	132	3,30	1,52	218	-0,77	0,43	p >0.05 Anlamsız
Erkek	88	3,47	1,51				

Tablo 5'e bakıldığında, arkadaştan etkilenme hususunda iki değişken arasında anlamlı bir fark bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte,

¹⁸ Kaymakcan, s.133.

hipotezimiz paralelinde erkek öğrencilerin (X: 3,47) kız öğrencilere (X:3,30) daha yüksek ortalama puana sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, arkadaş faktörünün kopya hususunda erkek öğrencileri daha fazla etkilediği anlamına gelmektedir. Konuyla ilgili yapılan araştırmalarda da (oranlar değişmekle beraber) benzer sonuçların çıktığı görülmektedir.

2.2.4. Kopya çekerken teknolojik aletleri kullanma ortalama puanları ile cinsiyet değişkenleri arasındaki farka ilişkin t-testi sonuçları

Bu kapsamda “Erkek öğrenciler kızlara göre kopya çekerken teknolojik aletleri daha fazla kullanır” ifadeli denence araştırılmıştır. Denenceye bağlı olarak yapılan T-Testi analizi sonrasında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo: 6. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Kopya Çekerken Teknolojik Aletleri Kullanma Durumlarının İstatiksel Analizi

Cinsiyet Grupları	N	X	S	sd	t	p	Sonuç
Kız	132	1,90	1,09	218	-1,39	0,166	p > 0.05 Anlamsız
Erkek	88	2,13	2,13				

Tablo 6’ya bakıldığında, denenceye bağlı bir anlamlı ilişkinin olmadığı hatta ters bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Yani kız öğrencilerin erkek öğrencilere nazaran kopya çekerken teknolojik aletleri daha çok kullandığı anlaşılmaktadır. Bu durum erkek öğrencilerin kopya çekerken klasik metot kullanma tercihlerinin ön plana çıkmasından kaynaklanabilir. Bununla birlikte, kız öğrencilerin teknolojik aletleri daha çok kullanması onların maddî gelişmişlik seviyelerinin erkek öğrencilere nazaran daha iyi seviyede olma ihtimalinden de ileri gelmesi mümkündür.

2.2.5. Kopya çekme ortalama puanı ile cinsiyet değişkenleri arasındaki farka ilişkin t-testi sonuçları

Bu kapsamda “Erkek öğrencilerin kopya çekme ortalama puanı kız öğrencilerin ortalama puanlarına göre daha yüksektir” ifadeli denence

araştırılmıştır. Uygulanan anket sonrasında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo: 7. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Kopya Çekme Düzeyinin İstatiksel Analizi

Cinsiyet Grupları	N	X	S	sd	t	p	Sonuç
Kız	132	85,59	9,753	218	- 1,514	0,132	p >0.05 Anlamsız
Erkek	88	87,80	11,724				

Tablo 7'ya bakıldığında, anlamlı bir sonuç bulunmadığı anlaşılmaktadır. Yani iki değişken arasında anlamlı bir fark yoktur. Bu durum, erkek ve kız öğrencilerin kopya çekme ortalama puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı anlamına gelmektedir. Hipotezimiz yönünde erkeklerin ortalama puanları (X:87,80) kızlara göre (X:85,59) daha yüksek bulunmuştur.

Bu durum, konu hakkında yapılan diğer araştırmalarda da kendini göstermektedir. Erkek öğrencilerin kopya hususundaki düşünce, tavır ve davranışlarında kızlara nazaran daha rahat olduğu anlaşılmaktadır. Yani erkek öğrencilerin kopya çekme ile ilgili hususlardan kızlara göre daha az etkilendiğini söylemek mümkündür.

2.2.6. Kopya çekme ortalama puanı ile sınıf değişkenleri arasındaki ilişkiye dair anova sonuçları

Bu kapsamda “Üst sınıfta olanların kopya çekme ortalama puanı kız öğrencilerin ortalama puanlarına göre daha yüksektir” ifadeli denence araştırılmıştır. Uygulanan anket sonrasında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo: 8. Sınıflara Göre Öğrencilerin Kopya Çekme Düzeylerinin İstatiksel Analizi

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F Değeri	p
Gruplar Arası	123,391	2	61,695	0,088	p >0.05

Gruplar İçi	152021,33	217	700,559		Anlamsız
Toplam	152144,72	219			

Tablo 8'e bakıldığında, kopya çekme ortalama puanı açısından sınıflar arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı anlaşılmaktadır. Yani öğrencilerin sınıf düzeyleri ile kopya hakkındaki düşünceleri arasında bir anlamlılık bulunmamaktadır. Bu durum, üniversite eğitimi alan öğrencilerde kopyanın sınıf düzeyinde değil, öğrenci bazında önemli bir husus olduğunu göstermektedir. Bu sebeple üniversitelerde kopya ile ilgili daha çok sınıf düzeyinde değil, öğrenci odaklı rehberlik yapmak önemli olacaktır.

2.2.7. Açık uçlu soru hakkındaki görüşleri

Anketin son sorusu olarak; “Kopya çekerken kullandığınız özel bir yönteminiz varsa bunu bizimle paylaşır mısınız” şeklindeki açık uçlu ifadeye yer verilmiştir. Bu ifadeye öğrencilerin çoğunluğu cevap vermemiştir. Cevaplayanlar ise, genellikle benzer ifadeler kullanmıştır. Bu cevaplardan bir kısmı şu şekildedir:

“Kopya çekmiyorum bundan dolayı özel bir yöntem arayışına girmedim.”, “Özel bir yöntemim yok. Yanımdakine bakarım” “Hazırlasam da pek faydası olmuyor. O yüzden pek anlamı yok”, “Sadece lise son sınıfta kopya çektim. Kopya çektiğim derslere bile hep çalışarak geldim”, “Hayır, özel bir yöntemim yok. Günlerce ders çalışıp dersi geçmeye çalışıyorum. Bence hiç ter dökmeden kopya ile dersi geçen ahlaksızdır. Ben de her zaman bunu düşünür ve sınavlarda kopya çekmem. Çalışan arkadaşlarım hakkına girmek istemiyorum.”, “Kopya çekmiyorum ve çekenlere de uyuz oluyorum. Hocalardan bunu bilip de göz yumanlar olursa da ahirette görüreceğiz, inşallah”, “Geleneksel olarak kullandığımız küçük kâğıtlara yazıp kopya çekerim”, “Birkaç defa çektim ama pişmanım. Allah affetsin inşallah. Bir daha çekmek istemiyorum. Özel yöntemim yok. Kitap açardım ya da kâğıttan bakardım”, “Doğaçlama yapıyorum”, “Özel bir yöntemim yok ama kâğıdımın altına kopya kâğıdı yerleştirebilirim bazen. Telefona

notun fotoğrafını önceden çekip sınav anında bakabilirim”, “Kısa kavramlar olunca yazıyorum. Bazen de bir selpağın içine yazıp onu yanıma alıyorum”, “Yanımdaki duvara ince ince yazarım sınavdan önce”, “Lisede öğretmen masasının önündeki sırada otururdum. Öğretmen masasına kopya kâğıdı yapıştırır, bakardım”, “Lisede kopya çekerdim. Üniversitede genel de kopya çekmedim”, “Yöntem çok, cesaret yok”, “Lise dönemimden sonra kopya çekmedim”, “Açık kâğıt görünce haliyle canı çekiyor öğrencinin”, “Yapamadığım soruları arkadaşşımdan bakarım”, “Bu konuda çok yetenezsizim”, “Haram”, “Kâğıttan veya teknolojik aletlerden çekmem. Sözlü olarak alırım veya biliyorsam söylerim”, “Sınav başlamadan önce oturduğum bölümdeki zemine, ufak notlar yazarım ve ayağımla kapatırım. Eğer hocamız görmez ise, bu durumdan faydalanırım.”

Yukarıdaki ifadelerden öğrencilerin çoğunluğunun kopya için özel bir hazırlık yapmadıkları anlaşılmaktadır. Bunun sebebini öğrencilerin bir kısmı, günah kaygısıyla diğerleri ise korku ve/veya çekinme duygusu ile açıklamaya çalışmışlardır. Kopya çekenler, özellikle lise döneminde bu tür davranışta bulduklarını ifade etmişlerdir. Lise döneminde çekilen kopya türlerinde genellikle klasik metotların kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin bir kısmı ise, kopya çekme ile ilgili özel yöntemleri hakkındaki görüşlerini şu şekilde paylaşmışlardır:

“Özel bir yöntem var. Bu yöntemde illaki önceden biraz ders çalışılması gerekiyor. Her derste mutlaka hocanın sorması muhtemel kelimeler vardır. Bunları sıranın tamamına yaymak üzere harflerle kodlarım. Bu kadar ezberlediğim bilgilerin aklıma gelmesini sağlar, çoğu derste etkilidir. Başka bir yöntemim ise silgidir. Silginin içini oyup oraya sığacak şekilde küçük kâğıtlar yerleştiririm. Silgi sıranın üzerinde her zaman ters durur. Yeri zamanı geldiğinde silgiyi çevirip kalemin ucu yardımıyla kâğıtları değiştirerek soruyla ilgili konunun bilgilerine ulaşabilirim”, “Var ama söylemem”, “Yöntemim yazdığım kopyaya çalışmak”, Telefonla fotoğrafını çekip, telefona duvar kâğıdı yapıp tek tuşla

kopyaya ulaşıyorum”, “Dörtlü grup olup o şekilde kopya çekeriz daha garantili olur”, “Öncelikle teessüf ederim hocam. Kopya çekecek kadar zekiyiz ama yöntemini söyleyecek kadar kafasız değiliz”, “Sınıfta bir arkadaş mesela 13. soru nasıl bir soru hocam anlamadım, der. Ve o sınıfta soruyu yapan arkadaş şifrelemesini önceden yaptığımız (a. Çok kolay, b. Kolay, c. Orta, d. Zor, e. Çok zor) ‘O soru çok zor’ der. Cevap ‘D’ şıkkıdır”, “Meslek sırrı”, “Var ama paylaşamam. Sonra ona göre önlem alınır bu da beni zor duruma düşürür”, “İlkokuldayken bir hocam dersimde asla kopya çektirmem demişti. Pet şişedeki markanın yazdığı kâğıdın iç tarafına kopya yazmış ve derste şişeyi çevire çevire kopya çekmişim”, “Ben sadece Kur’an, hadis ve mezhep imamlarından kopya çekerim. O da ibadetlerimi öğrenmek için”, “Her seferinde yöntem değiştirmek.”, “Neden paylaşayım ki? Siz soru hazırlarken (varsa) yönteminizi söylüyor musunuz”, “İlmin zekâtı %100’dür. Onun için kopya vermek lazım”

Yukarıdaki cevaplara bakıldığında, az miktarda öğrencinin kendine göre bir yöntem geliştirdiği anlaşılmaktadır. Bir kısmı ise, özel yöntemini paylaşmak istememiş, sebep olarak da o yönteme göre önlem alınabileceği çekincesini dile getirmiştir. Cep telefonuna ekran fotoğrafı yapıp kopya çeken öğrencinin durumundan modern yaşamın insan davranışlarını her alanda etkilediği anlaşılmaktadır. Kopya vermenin gerekliliğini zekâtla anlatması ise, öğrencinin bulunduğu ortam ve görmekte olduğu eğitimle doğrudan ilişkilidir.

Sonuç

Kopya çekmek eğitim-öğretimin önemli bir sorunu olmaya devam etmektedir. Sorunun çözümünde öğrencinin bu tür davranışa niçin başvurduğunun bilinmesi önem arz etmektedir. Bu sebeple konu ile ilgili yapılan anket ve mülakat tarzı çalışmalarda yapılan yorumlar çözüme ışık tutması açısından önemlidir.

Bartın İslamî İlimler Fakültesi’nde halen okumakta olan öğrenciler üzerinde yapılan bu ankette öğrencilerin çoğunluğunun kopya çekmediği

görülmektedir. Kopya çekenlerin ise, ortama uyarak geleneksel uygulamalardan yararlandığı anlaşılmaktadır. Kopya hakkında görüşünü belirtenlerin çoğu bunu lise dönemleri ile ilişkilendirerek anlatmıştır. Bu durumun, öğrencinin lisede daha çok ergenliğe bağlı olarak ortaya çıkan kendini gösterme ve cesaret anlayışları ile yakından ilgili olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca kopyanın lise döneminde daha yoğun şekilde ele alınması gereken bir sorun olduğu, alışkanlık haline getirilmeden önce tedbir alınması, konu ile ilgili olarak doğru bilgilendirmelerin yapılması gerektiğini anlaşılmaktadır.

Kopya hakkında yapılan anketlerde genellikle kız öğrencilerin daha az kopya çektiği tespit edilmişken, bu araştırmada anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Bu durumun kız öğrencilerin okulda sayı bakımından çoğunluğu oluşturmasından da ileri gelmesi mümkündür.

Özellikle Selçuk'un yaptığı araştırmada etik kavramlara atfedilen değerle kopya sorunu arasında önemli bir ilişkinin var olduğu kanaatine varılmıştır. Bu araştırmada ise, öğrencilerin kopya çekerken Temel İslam Bilimleri ve diğer dersler şeklinde bir ayırım yapmadıkları görülmüştür. Bu durum, mezkûr Fakülte'de okuyan öğrencilerin derslerinin çoğunluğunun dinî içerikli olmasından ileri gelmiş olması mümkündür.

Özel kopya yöntemleri olarak elektronik malzemelerin kullanıldığı öğrenci beyanlarından anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, kız öğrencilerin erkeklere nispeten daha çok teknolojik alet kullandığı da ulaşılan sonuçlar arasındadır. Bu ve diğer kopya yöntemlerinin önlenmesinde ise, öğretmen-öğrenci bağının kuvvetlendirilmesinin önem arz ettiği yine bu araştırma kapsamında varılan sonuçlar arasındadır.

KAYNAKÇA

AKDAĞ, Mustafa - Hasan Güneş, "Kopya Çekme Davranışları ve Kopya Çekmeye İlişkin Tutumlar", Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, S.31, Yaz 2002, ss.330-343.

- AVAROĞULLARI, Muhammet, “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarını İntihale Yönelten Sebepler”, Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 5/9, 2013, ss.2-3
- AY, Mustafa Fatih - Ahmet Çakmak, “Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S.43, Erzurum 2015, ss.140-155.
- BOZDOĞAN, Aykut Emre - Çağrı Öztürk, “Öğretmen Adayları Neden Kopya Çeker?”, İlköğretim Online, C.VII, S.1, 2008, ss.141-149.
- DAM, Hasan, “Örgün Din Eğitiminde kopya Sorunu”, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S.34, 2013, ss.71-108.
- DEMİR, Mehmet Kaan – Serdar Arcagök, “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sınavlarda Kopya Çekilmesine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi”, Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, C.XV, S.1, 2013, ss.148-165.
- DURMUŞÇELEBI, Mustafa, “Lise Öğrencilerinin ve Öğretmen Adaylarının Kopya Çekme Davranışlarına İlişkin Görüşleri”, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, C.XVII, S.1, 2011, ss.77-97.
- ER, Kemal Oğuz – Uğur Gürkan, “Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlilik Algıları ve Kopya Çekmeye İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki”, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.XIV, S.26, Aralık 2011, ss.1-18.
- ERASLAN, Ali, “Matematik Öğretmeni Adayları ve Kopya: Hiç Çekmedim Desem Yalan Olur!”, Eğitim ve Bilim Dergisi, C.XXXVI, S.160, 2011, ss.52-64.
- FURAT, Ayşe Zişan, “Yüksek Din Öğretimi ve İstihdam İlişkisinde Cinsiyet Oranlarının Değişimi”, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S.26, 2012, ss.173-196
- KAYMAKCAN, Recep, “İlahiyat Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Karşı Yaklaşımları”, Sakarya Üniversitesi İFD, S.5, 2002, ss.125-136.
- KÜÇÜKTEPE, Seval Eminoğlu – Coşkun Küçüktepe, “Tarih Öğretmeni Adaylarının Kopya Çekme Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, S.17, Bahar 2012, s.115-125.
- MERT, Esra Lüle, “Temel İşlevi Bilim İnsanı Yetiştirmek Olan Bazı Bölümlerde Kopya”, Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic, V.7/3, Summer, 2012, ss.1813-1829.
- ÖZDEN, Muhammet – Döndü Özdemir Özden - Baykal Biçer, “Akademik Usulsüzlük: Öğretmen Adaylarının Görüşleri ve Deneyimleri”, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, C.XI, S.2, Ağustos 2015, ss.505-525.
- ÖZDEN, Muhammet - Aybüke Uçansoy Baştürk - Metin Demir, “Kopya Çektim, Çünkü...: Bir Olgubilim Çalışması”, Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI), C.VI, S.4, Ekim 2015, ss.57-89.

- SELÇUK, Ziya, “Bir Eğitim ve Rehberlik Sorunu: Okullarda Kopya Çekme”, Eğitim Yönetimi, Y.1, S.3, Güz 1995, ss.397-418.
- SEMERCI, Çetin, “Kopya Çekmeye İlişkin Tutum Ölçeği”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C.XIII, S.1, 2003, ss.227-234.
- SEVEN, Mehmet Ali - Ali Osman Engin, “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Duydukları İhtiyaç ve Kopya Çekme Sebepleri”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11/1, 2008, ss.122-123.
- SEYFULLAHOĞULLARI, Ayhan, “İlköğretim Okullarında Büyük Sınıfların Yönetiminde Karşılaşılan Sınıf İçi Sorunlara Öğretmen Yaklaşımı Üzerine Bir Araştırma”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.VII, S.14, 2010, ss.21-40.
- SOYTÜRK, Mümine –Özden Tepeköylü Öztürk –Erdoğan Toğuz – Halil Yetim, “Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Benlik Saygıları ile Kopya Çekmeye İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (CBÜ, BSEYO Örneği)”, Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi, C.I, S.1, 2015, ss.20-30.
- SAMİ, Şemseddin, “Kopya”, Kamus-ı Türkî, (Hazırlayanlar: Raşit Gündoğdu ve Diğerleri), İstanbul: İdeal Yayıncılık, 2015.
- TONGA, Deniz, “Eğitimde Tartışılması ve Çözülmesi Gereken Güncel Sorunlar: Şike, Kopya, Torpil Ve Doping”, TSA, Y.19, S.1, Nisan 2015, ss.313-328.
- Türkçe Sözlük, “Kopya”, Ankara: Türk Dil Kurumu, 2011.
- YALMANCI, Sibel Gürbüzöğlü - Aydın, Solmaz, “Öğretmen Adaylarının Kopya Çekmeye Yönelik Metaforik Algıları”, Erzincan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, C.XVI, S.1, 2014, ss.316-332.

Ek: Anket Örneği

Kıymetli Öğrenci;

Bilimsel bir araştırmada kullanılmak üzere aşağıdaki anket soruları hazırlanmıştır. Bu anket sadece bilimsel çalışma için kullanılacak olup, form kâğıdınız üçüncü şahıslarla paylaşılmayacaktır. Anket sorularına vereceğiniz samimi cevaplar karşılaştığınız sorunlara çözüm üretebilmek için önem arz etmektedir. Anket formuna şahsınızı tanıtıcı herhangi bir bilgi yazmayınız.

Ankete katılımlarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Yrd. Doç. Dr. Kamil ÇOŞTU
Bartın Üniv. İslami İlimler Fak.
Din Eğitimi Bilim Dalı

1. Cinsiyetiniz? : Kız () Erkek ()
2. Yaşınız? :
3. Sınıfınız? :

		Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
4	Kopya yöntemini belirlemede öğretmenin tavrı etkili olur					
5	Meslek derslerinde (tefsir, hadis vb.) kopya çekmem					
8	Kopya çekme hususu hakkındaki düşüncelerimde sınıf arkadaşlarımla rolü büyüktür					
11	Kopya çekerken teknolojik (telefon vb.) aletler kullanırım					

		Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum
1	Sınavlarda kopya çekilmesi beni rahatsız eder						
2	Kopya çekmek sahtekârlıktır						
3	Hakkım olmayan bir şeyi almak istemediğim için kopya çekmem						
4	Kopya çeken kişi dürüst değildir						
5	Sınavda öğrencilerin bir birlerine kopya vermeleri bir nevi yardımaşmadır						
6	Kendisine saygısı olan bir kişi kopya çekmez						
7	Okul hayatında kopya çeken bir insan sosyal hayatta da dürüst olmayan bir davranış yapmak- ta sakınca görmez						
8	Kopya çekilmesine göz yuman hoca/gözetmen yardım severdir						
9	Kopya çekmek günahtır						
10	Kopya çekmek beni rahatsız etmez						
11	Sınavda herkes kopya çekerse ben de çekerim						
12	Kopya çekmek suçtur						
13	Ben öğretmen olsam öğrencilerin kopya çekme- sine müsaade ederim						
14	Haksızlığa uğrayan bir öğrenci kopya çekebilir						
15	Kopya çekmek bir çeşit hırsızlıktır						
16	Yakalanmadıktan sonra kopya çekmekte bir sakınca yoktur						
17	Sınıfta kalma/dönem kaybetme tehlikesi varsa kopya çekmekte bir sakınca yoktur						
18	Sınavda kopya çekilmesine göz yuman öğretmen kopya çekmeyenlerin hakkını yemiş sayılır						
19	Arkadaşlarımın kopya çekmesi beni rahatsız etmez						
20	Kopya çekmek haksız kazançtır						
21	Sınıfta kalma/dönem kaybı tehlikesi de olsa kopya çekmem						
22	Çalıştığım halde başarılı olamıyorsam kopya çekerim						
23	Dersi geçecek kadar kopya çekmekte sakınca yoktur						
24	Yakalanma korkusu olmasa kopya çekerim						
25	Zor derslerde kopya çekilebilir						
26	Sorumluluk duygusuna sahip bir öğrenci kopya çekmez						
27	Zor derslerde kopya çekilebilir						
28	Kopya çeken kişi ceza almıyorsa ben de çekerim						

Kopya çekerken kullandığınız özel bir yönteminiz varsa bunu bizimle paylaşır mısınız? :